

System „Public Health“ v ČR - role SZÚ

16. dubna 2024

Myšlenka zřídit *Státní zdravotní ústav* (SZÚ)

vznikla krátce po vzniku Československa v roce 1918 na podkladě zkušeností prezidenta Masaryka z podobné instituce z USA.

SZÚ v den otevření
(5. 11. 1925)

Státní zdravotní ústav má unikátní roli.

Od svého vzniku až po současnost je odbornou institucí, která zastřešuje aktivity vztahující se

k fungování **veřejného zdravotnického systému v ČR** a pokrývá celé spektrum oblastí podle Zákona o ochraně veřejného zdraví.

Zákon 258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví §86 odst. 2 **zřizuje** Státní zdravotní ústav

k přípravě podkladů pro **národní zdravotní politiku a pro ochranu a podporu zdraví (OVZ)**,

k zajištění metodické a referenční činnosti na úseku OVZ,

k monitorování a výzkumu **vztahů životních podmínek a zdraví**,

k mezinárodní spolupráci,

ke kontrole kvality poskytovaných služeb v OVZ,

k podílení se na vzdělávání lékařů a ostatních zdravotnických pracovníků a výuce studentů

ODBORNÁ CENTRA SZÚ

- Centrum epidemiologie a mikrobiologie
- Centrum hygieny práce a pracovního lékařství
- Centrum podpory veřejného zdraví
- Centrum toxikologie a zdravotní bezpečnosti
- Centrum zdraví a životního prostředí
- Centrum zdraví, výživy a potravin

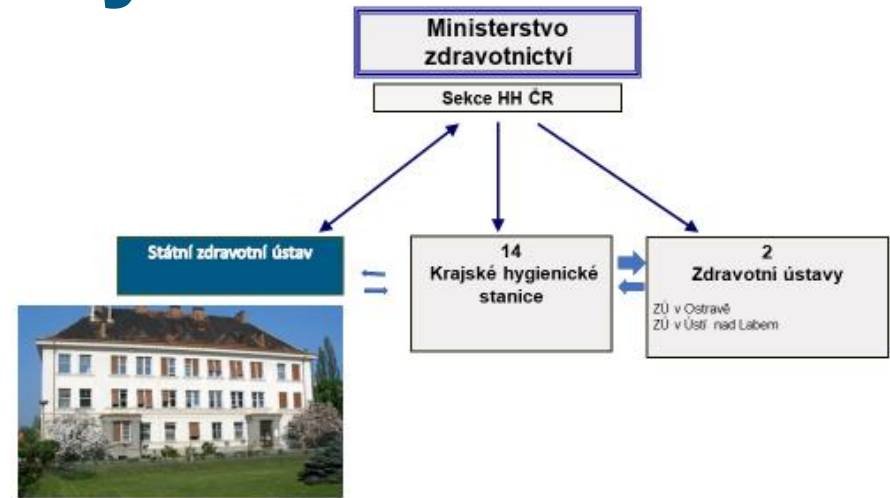
Jsme klíčovou institucí pro **system veřejného zdravotnictví v ČR.**

- V rámci SZÚ působí několik desítek národních referenčních center, laboratoří a pracovišť, která zajišťují větší část **laboratorních**, ale i **hodnotících** činností spojených s ochranou veřejného zdraví.
- Pracovníci ústavu zajišťují **výuku** v různých stupních vzdělávacího systému (pregraduální, postgraduální, specializační, celoživotní studium)
- a rovněž se podílejí na **zdravotnické osvětě** prostřednictvím různých marketingových aktivit (semináře, tvorba a tisk odborných materiálů apod.).
- Dokladem světové úrovně **vědecko-výzkumné** činnosti je členství v řadě **mezinárodních organizací** a zapojení pracovníků ústavu do desítek projektů evropských i globálních institucí.

Státní zdravotní ústav - nyní

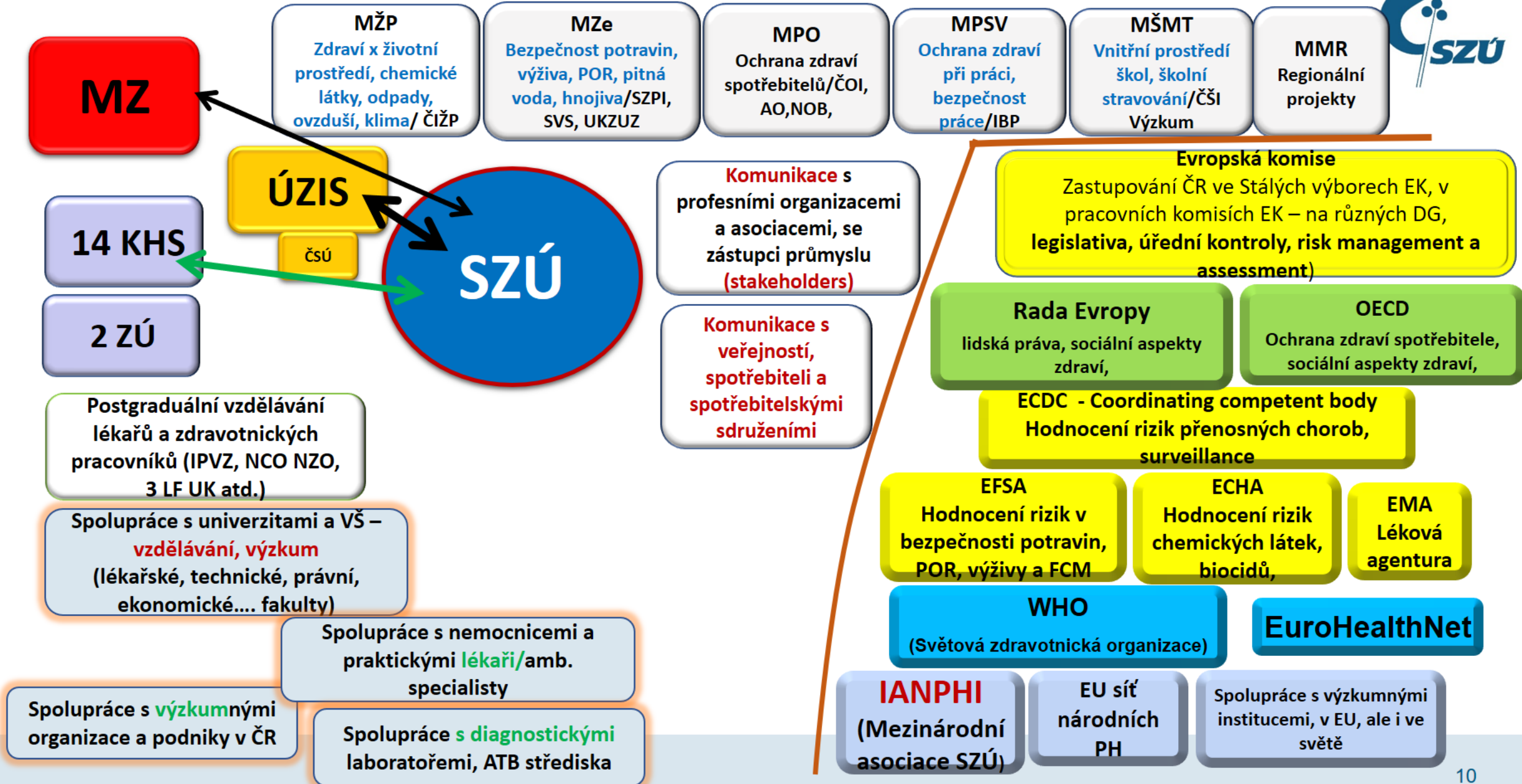
- role v systému hygienické služby
- poskytovatel zdravotních služeb
- vědecká a výzkumná instituce

hodnocení zdravotních rizik a příprava podkladů řízení zdravotních rizik pro MZ a OOVZ

komunikace v rámci **mezinárodních odborných sítí a institucí** ve všech oblastech řešených v rámci problematiky **veřejného zdraví v Evropě i ve světě**

Národní a mezinárodní aktivity a spolupráce SZÚ

MZ

MŽP
Zdraví x životní prostředí, chemické látky, odpady, ovzduší, klima/ ČIŽP

MZe
Bezpečnost potravin, výživa, POR, pitná voda, hnojiva/SZPI, SVS, UKZUZ

MPO
Ochrana zdraví spotřebitelů/ČOI, AO,NOB,

MPSV
Ochrana zdraví při práci, bezpečnost práce/IBP

MŠMT
Vnitřní prostředí škol, školní stravování/ČŠI Výzkum

MMR
Regionální projekty

14 KHS

2 ZÚ

ÚZIS

čsÚ

SZÚ

Komunikace s profesními organizacemi a asociacemi, se zástupci průmyslu (stakeholders)

Komunikace s veřejností, spotřebiteli a spotřebitelskými sdruženími

Evropská komise
Zastupování ČR ve Stálých výborech EK, v pracovních komisích EK – na různých DG, legislativa, úřední kontroly, risk management a assessment)

Rada Evropy
lidská práva, sociální aspekty zdraví,

OECD
Ochrana zdraví spotřebitele, sociální aspekty zdraví,

ECDC - Coordinating competent body
Hodnocení rizik přenosných chorob, surveillance

EFSA
Hodnocení rizik v bezpečnosti potravin, POR, výživy a FCM

ECHA
Hodnocení rizik chemických látek, biocidů,

EMA
Léková agentura

WHO
(Světová zdravotnická organizace)

EuroHealthNet

IANPHI
(Mezinárodní asociace SZÚ)

EU síť národních PH

Spolupráce s výzkumnými institucemi, v EU, ale i ve světě

Postgraduální vzdělávání lékařů a zdravotnických pracovníků (IPVZ, NCO NZO, 3 LF UK atd.)

Spolupráce s univerzitami a VŠ – **vzdělávání, výzkum** (lékařské, technické, právní, ekonomické.... fakulty)

Spolupráce s nemocnicemi a praktickými **lékaři/amb. specialisty**

Spolupráce s **diagnostickými** laboratořemi, ATB střediska

Spolupráce s **výzkumnými** organizace a podniky v ČR

Jsme v ČR připraveni starat se o veřejné zdraví?

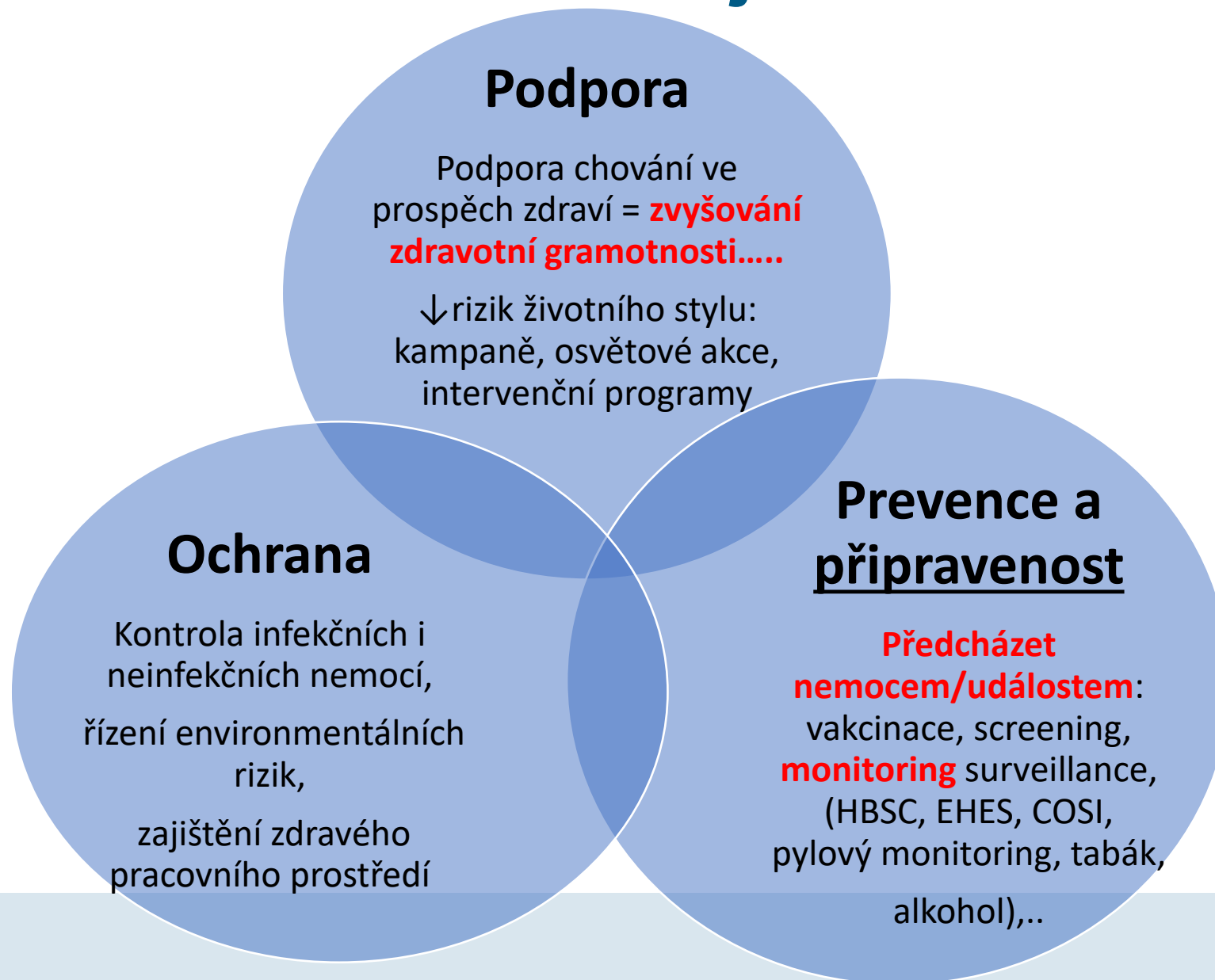

Veřejné zdraví

zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života

(§2, zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví)

3 klíčové oblasti veřejného zdraví

Veřejné zdraví vs. klinická medicína

Klinická medicína → **zdraví jednotlivce**

Odpovědný rezort zdravotnictví

Cílem je **léčit** nemoc/úraz/vadu

Veřejné zdraví → **zdraví populace**

Cílem je předcházet vzniku nemoci/úrazu/vadě

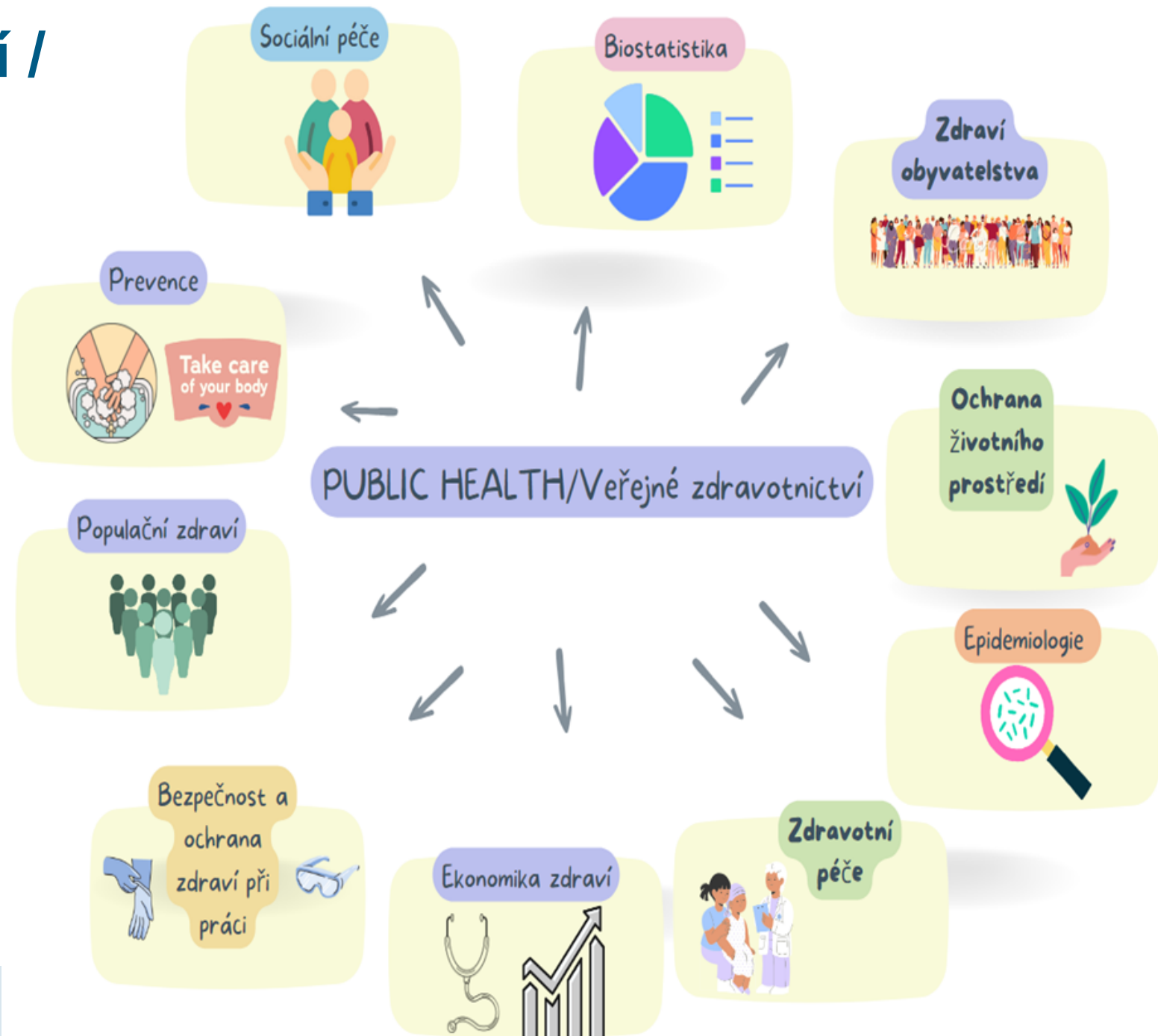
prodlužovat život ve zdraví

Odpovědné všechny rezorty

Koordinuje rezort zdravotnictví

Veřejné zdravotnictví / *Public Health*

- multidisciplinární obor
- systematicky se zabývá problematikou **zdraví a zdravotnictví**
- věda zabývající se
  - prevencí nemocí,
  - monitoringem životních podmínek,
  - posilováním a prodlužováním života

Veřejné zdraví je v ČR stále podceňovaná komponenta zdravotní politiky – **chybí přehledná legislativa upravující kompetence a vztahy institucí ve veřejném zdravotnictví, včetně rolí v krizové připravenosti**

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2022/2371 ze dne 23. listopadu 2022 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách a o zrušení rozhodnutí č. 1082/2013/EU

Cílem rozhodnutí je nastavit **pravidla pro připravenost na řešení přeshraničních hrozeb** (mimořádné události biologického, chemického i environmentálního charakteru, které mají potenciál ohrozit zdraví obyvatel ČR)

- **sledování, monitoring**
- **system včasného varování**
- **schopnost reakce**
- **komunikace rizik**

Posílení role ECDC

Očekávané výzvy veřejného zdraví

- odliv zdravotnického a odborného personálu
- stárnutí obyvatelstva
- psychická kondice
- obezita
- .....

...v neposlední řadě **nedostatečná úroveň prevence a povědomí o veřejném zdraví**

Národní zdravotnický informační portál

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

nzip.cz

O NZIP Zapojené organizace Pro média Kdo jsme [Přihlášení pro autory](#)

Mapa zdravotní péče Životní situace Prevence a zdravý životní styl Informace o nemocech ▼ Více

Odborná garance a vývoj

Ministerstvo zdravotnictví České republiky
Odborný garant projektu NZIP

Státní zdravotní ústav
Odborný garant obsahu

Česká lékařská společnost
Jana Evangelisty Purkyně
Odborný garant obsahu

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
garant vývoje a implementace po

<https://www.nzip.cz/>

Prevence a zdravý životní styl

Hlavní zásady

Je lépe nemocem předcházet než s nimi následně bojovat. Každý z nás má mnoho možností (pohyb, výživa, odpočinek), jak upravit svůj styl života, aby snížil riziko těch nejvážnějších onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby, cukrovka, zhoubné nádory a další. Kromě toho je důležité chodit na preventivní lékařské prohlídky a screeningová vyšetření.

Anatomie, fungování lidského těla

Balení potravin a zdraví

Hračky a zdraví

Kojení

Obezita

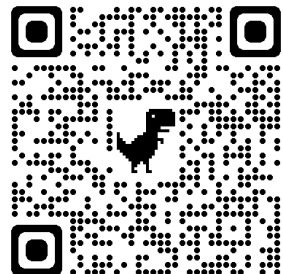
Očkování (vakcinace)

Odpočinek, relaxace a sport

Podpora zdraví

Široký rozsah aktérů veřejného zdraví

zdravotníci a zdravotničtí manažeři

regulátoři (jednotlivci, úřady, samosprávy) ... **POLITICI**

poradní orgány vlády

akademická sféra

průmysl - farmaceutický, výrobní sféra, ...

zdravotní pojišťovny

nevládní organizace, pacientské organizace

média

..... **my všichni**

Odbornosti v oboru veřejné zdravotnictví / public health:

Podle zákona č. 95/2004 Sb.

Hygiena a epidemiologie

Lékařská mikrobiologie

Pracovní lékařství

Podle zákona č. 96/2004 Sb.

Ochrana a podpora veřejného zdraví - Odborný pracovník v laboratorních metodách a v přípravě léčivých přípravků

Hygiena a epidemiologie - Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Odbornosti v oboru veřejné zdravotnictví / public health:

Oblast připravenosti

Krizový manažer

Koordinační pracovníci

Koordinátor vzdělávání, výzkumu v oblasti public health

Koordinátor pracovních skupin pro v oblasti public health/podpory zdraví/zdravotní gramotnosti populace – mezinárodní aktivity/ národní aktivity/mezirezortní skupiny/rezortní skupiny až na krajské úrovni a úrovni municipalit

Komunikace a marketing v oblasti PH

Strategická komunikace – mluvčí, vedoucí pracovníci

Strategická komunikace př. směrem k odborné i laické populaci

Strategická komunikace ve smyslu podpora zdraví a zdravotní gramotnosti na základě EBM, EBPH

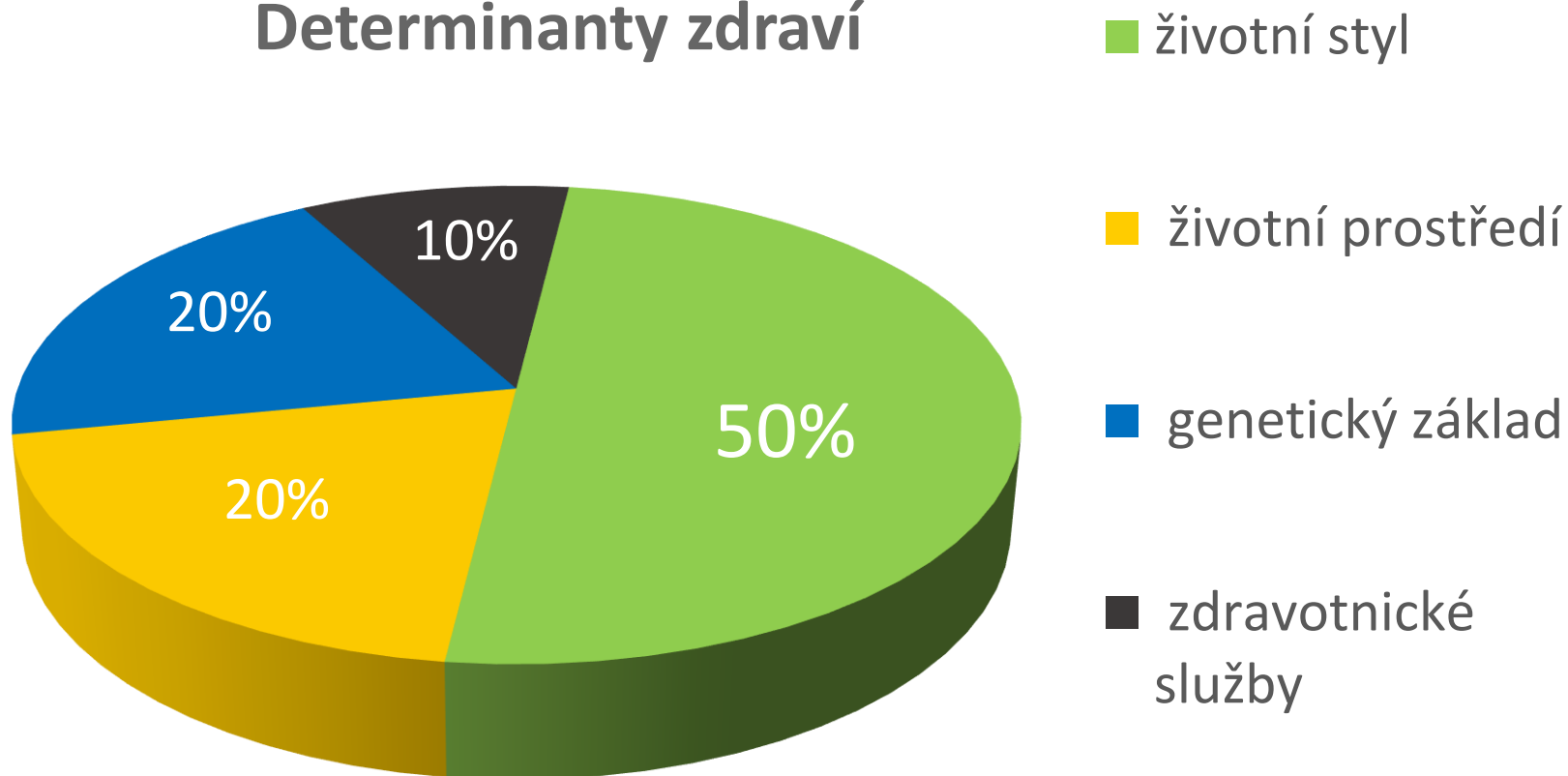
E – Health dovednosti práce s informacemi

Management a marketing v oblasti public health

Životní styl určuje zdraví

Determinanty zdraví

Zvýšení počtu let dožitých ve zdraví

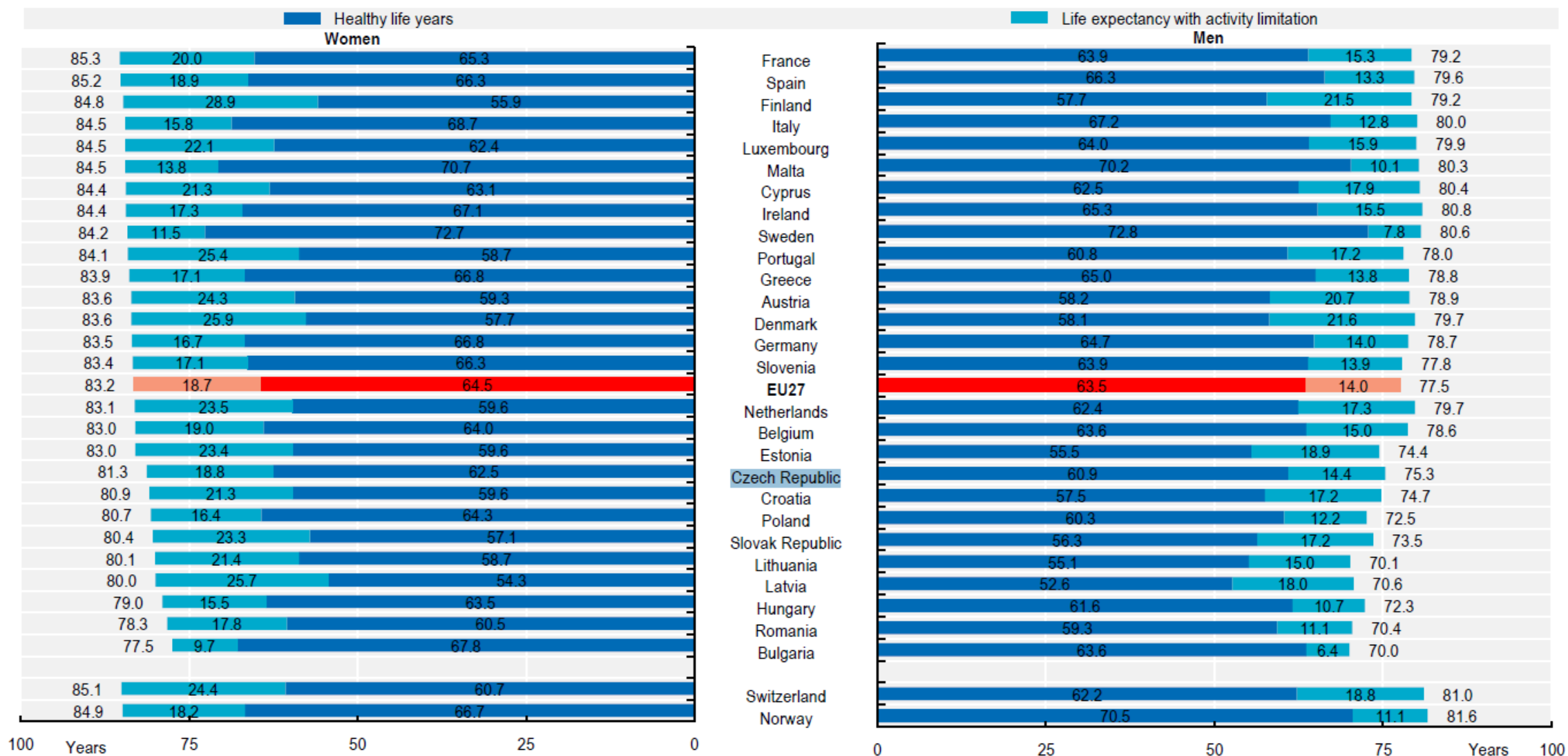

Spojení **osobních dovedností lidí (životní styl) a aktivit společnosti**, které jsou důležité k zajištění sociálních, ekonomických a environmentálních podmínek pro rozvoj zdraví

Zvýšení zdravotní gramotnosti

Primární prevence není záležitost jednoho rezortu, ale celé společnosti, jejího myšlení, postojů, motivací a hodnot

Naděje dožití a zdravé roky života při narození, 2020

Note: The EU average is weighted. Data comparability is limited because of different formulations of the survey question in EU-SILC.

Source: Eurostat Database.

SOUČASNOST prodlužuje nemoc

BUDOUCNOST prodlužuje zdraví

SZÚ - moderní, funkční a akceschopná instituce ochrany veřejného zdraví

Datová základna - aktivní propojení s ÚZIS ČR

Kompetence SZÚ k mezirezortní a mezioborové spolupráci

Vzdělávací základna pro LF, celoživotní vzdělávání zdravotníků i nezdravotníků, edukace veřejnosti

Výzkum – aplikovaná medicína, biologický monitoring, monitoring životních podmínek, **zdravotní gramotnost, ...**

Zlepšení účelového financování - **udržitelné financování**

Škola podporující zdraví

Program sdružuje školy, pro které zdraví znamená jen nepřítomnost nemoci, ale vnímají jej jako výsledek vzájemně působících faktorů bio – psycho – sociálních, tzv. holistické pojetí zdraví, které odpovídá i pojetí WHO. Tyto faktory se školy snaží rozvíjet pomocí respektu k přirozeným potřebám jednotlivce, podporou komunikace, spolupráce, důrazem na odpovědnost k vlastnímu zdraví a rozvíjením životních kompetencí všech členů školního společenství.

Koordinátorem a administrátorem SZP v České republice je Státní zdravotní ústav (SZÚ) se sídlem v Praze.

Aktivní ČESKO

- Úvod
- Aktivní září
- Sportoviště

Národní síť Zdravých měst ČESKÉ REPUBLIKY

Přehled členů

- ČLENITÍ PRO KČS
- Co je NSZM ČR
- Členem proč a jak?
- Služby, které nabízíme

AKTIVNÍ NSZM

- Očekávané akce
- Celoroční harmonogram
- Veřejná fóra a stoly
- Školní a mladá fóra
- Projekty
- Partneři

MEDIA NSZM

- Naše weby a sociální sítě
- Články a tiskové zprávy
- Publikace
- Videogalerie
- Fotogalerie
- Odběr noviněk

DATAPLÁN pro členy

Dobrá praxe

Metodika NSZM

Zdravá města v Česku od roku 1994 ...

139 členů asociace NSZM ČR
12614 příkladů na DobráPraxe.cz

Služby, které NSZM ČR nabízí

Aktuálně pro Vaše město ...

Kontakt pro dotazy: info@zdravamesta.cz

CELOSTÁTNÍ SETKÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

Jak být úspěšní? Přijďte na naše školy

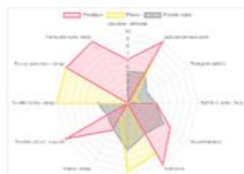
ŠKOLNÍ A MLADÁ FÓRA

Nezapomínejte na mladou generaci

DOBŘÁ PRAXE, SPOLUPRÁCE

Inspirojte (se) Čerpejte zkušenosti

INDIKÁTORY PRO MĚSTO

Máříte rozvoj a kvalitu života?

ZAPOJOVÁNÍ VEŘEJNOSTI

Chcete zapojit lidi? Pojdme na

PROJEKTY & AKČNÍ PLÁN

Máte projekty pod kontrolou?

O PROJEKTU

Podnik podporující zdraví

Přidejte se k ostatním oceněným podnikům!

soutěž

V České republice je již od roku 2005 každoročně vyhlášována hlavním hygienikem soutěž Podnik po systému) je ocenit ty podniky, pro které je podpora zdraví na pracovišti nedílnou součástí každodenního rámce zákona pečují o zdraví svých zaměstnanců.

Studie zdravotního stavu obyvatelstva

Studie zdravotního stavu dospělých

studie zdravotního stavu české dospělé populace včetně zdravotního vyšetření

kohortová studie zdravotního stavu stárnoucí populace

studie zdravotního stavu městské populace ve věku 45-54 let se zdravotním vyšetřením

SZÚ

Témata zdraví a bezpečnosti

Odborná centra a pracoviště

Věda, výzkum, vzdělávání

Projekty

Publikace – Data

Knihovna

Služby

Kontakt

The background of the slide is a photograph of a person with white hair, seen from behind, standing in a grassy field. The person is wearing a light-colored shirt and a backpack. The field is surrounded by dense green trees. The sky is a vibrant blue, filled with numerous white, fluffy cumulus clouds. The overall scene is bright and open.

***Nihil autem est,
quod non longinquitas
temporum adsequi possit
Cicero***

Posílení a koordinaci kapacit a aktivit v preventivně zaměřeném veřejném zdravotnictví

Vytvoření většího prostoru veřejnému zdraví a prevenci jako vědě

Ukotvení mezioborové a mezirezortní spolupráce

Rada vlády pro veřejné zdraví

jako součást připravované restrukturalizace veřejného zdraví v ČR a jeho orgánové soustavy

Strategie veřejného zdraví

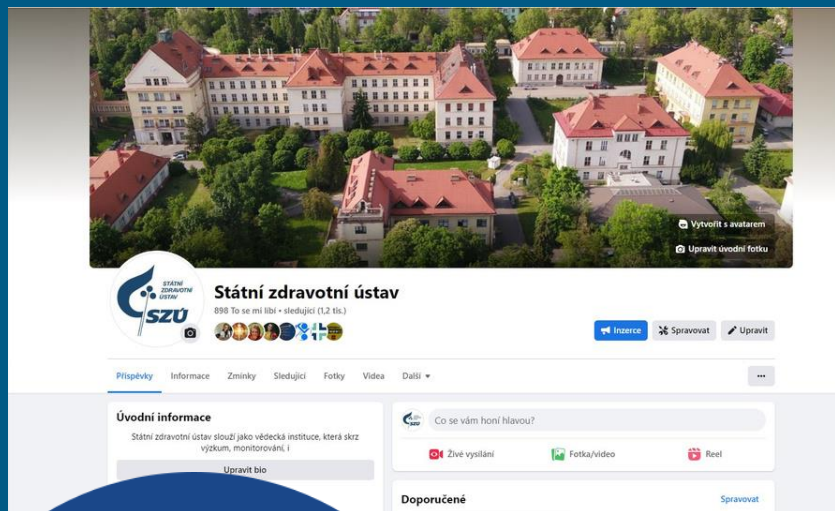
- Zákon č. 258/2000 Sb. **Zákon o ochraně veřejného zdraví**
  - **Sjednocení – metodické postupy**
  - **Regionální kompetence**
  - **Mezirezortní koordinace**
- **SZÚ - odborná a metodická základna veřejného zdravotnictví** zejména pro KHS, ZÚ a terén (nemocnice, laboratoře, lékaři..), **koordinace monitorování a hodnocení zdravotních rizik,**
- **Podpora zdravého životního prostředí** (antiobezitogenní, cyklodoprava, vakcinace...aj.)

**Velký dík kolegům a partnerům SZÚ a všem
za čas a úsilí věnované posilování veřejného zdraví**

barbora.mackova@szu.cz

BUĎME V KONTAKTU

SZÚ

Témata zdraví a bezpečnosti

Odborná centra a pracoviště

Věda, výzkum, vzdělávání

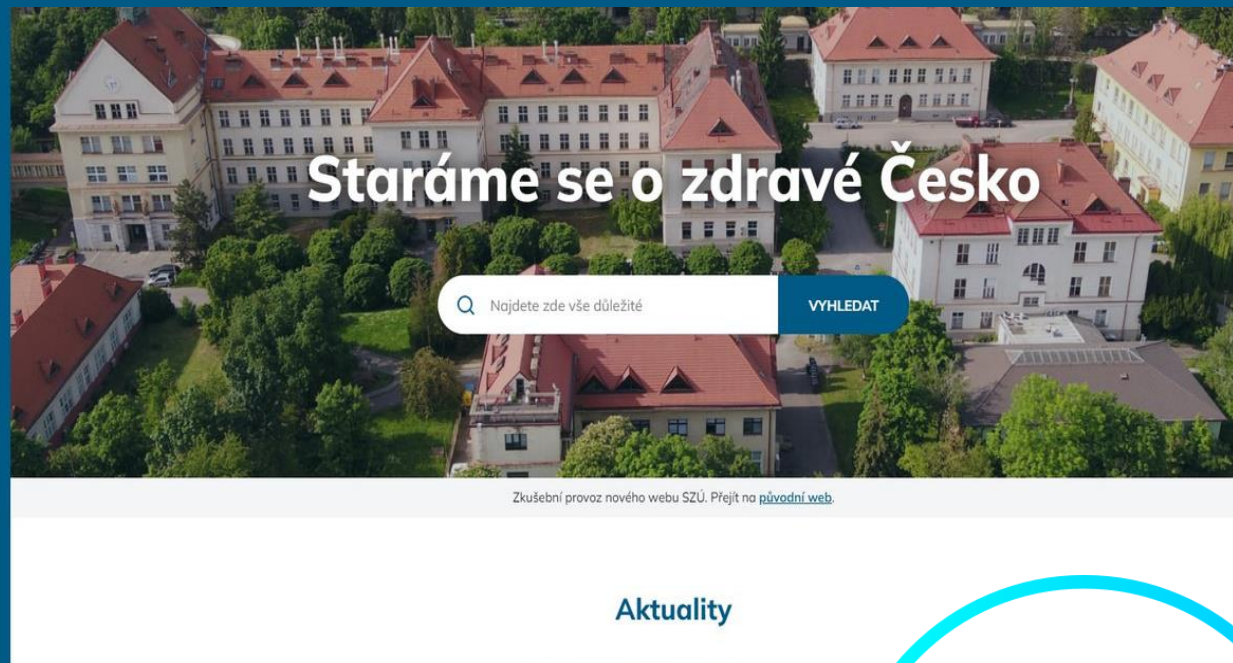
Projekty

Publikace – Data

Knihovna

Služby

Kontakt

SLEDUJTE NÁS NA WEBU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH